

De demissionaire minister van
Justitie en Veiligheid
Mevrouw D. Yeşilgöz-Zegerius
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Datum

29 februari 2024

Contactpersoon

Onderwerp

Wijziging van de Opiumwet i.v.m. verhoging strafmaxima harddrugs

Geachte mevrouw Yeşilgöz,

De Wetenschappelijke Commissie van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (WeCo) ontving uw brief gedateerd 11 december 2023 waarin u vraagt om advies uit te brengen over het wetsvoorstel tot wijziging van de Opiumwet in verband met de verhoging van de strafmaxima harddrugs.

Inleiding

Op zich kan de WeCo, met wat kanttekeningen die hierna volgen, zich vinden in dit concept-wetsvoorstel. Maar een relativerende opmerking over de verwachtingen die wellicht met dit wetsvoorstel worden gewekt is wel passend. In de memorie van toelichting wordt gesproken over een brede aanpak met aandacht voor preventie, toezicht en handhaving, en repressie. Repressie is idealiter het sluitstuk in die brede aanpak.

De strafrechtsketen staat onder grote druk. Geconstateerd kan worden dat nu al veel capaciteit wordt gebruikt met zaken die direct of indirect te maken hebben met de Opiumwet. Een bredere discussie over nut en noodzaak van de huidige aanpak van georganiseerde drugscriminaliteit is tegen deze geschetste achtergrond wenselijk. De NVvR zal in een later stadium met een uitgebreidere opinie hierover komen.

Het wetsvoorstel

De WeCo onderschrijft, zoals hierboven al opgemerkt, de gedachte die aan het concept-wetsvoorstel ten grondslag ligt. Opiumwetzaken hebben vooral de laatste jaren opvallende bijzonderheden laten zien. Steeds grotere hoeveelheden harddrugs blijken illegaal te worden ingevoerd en verder verhandeld/bewerkt/vervoerd. Bij de invoer wordt gebruikgemaakt van medewerkers van allerhande havenbedrijven, maar er blijken ook ambtenaren te zijn gezwich voor verlokkingen, voortkomend uit criminele samenwerkingsverbanden. De illegaal geproduceerde en/of eenmaal ingevoerde harddrugs worden na invoer verder vermarkt. In zoverre schetst de toelichting op p. 3 een beeld dat bekend voorkomt bij

rechters en officieren van justitie die zich geregeld bezighouden met grotere Opiumwetzaken en de daarmee samenhangende vormen van ernstige criminaliteit.

In artikel 10 Opiumwet ontbreekt de tegenhanger van artikel 11, lid 5 van de Opiumwet. Dat artikellid geeft een afzonderlijke strafverzwaring wanneer de (softdrugs)feiten worden gepleegd met betrekking tot “een grote hoeveelheid”, waarbij aan dat begrip in het Opiumwetbesluit een nadere invulling is gegeven. Daarbij zou “een grote hoeveelheid”¹ echter gesteld moeten worden op 25 of 50 kilo harddrugs. Een dergelijke grens zou dan — via het verschil in strafmaximum — doorwerken bij de toepassing van voorlopige hechtenis (met name de twaalfjaarsgrond met geschokte rechtsorde) en de uiteindelijke strafeis en straf.

De voorgestelde verhogingen maken het mogelijk om meer te differentiëren tussen duidelijk verschillende zaken. Er ontstaat een ruimere bandbreedte in de bestraffing, die meer aansluit bij de huidige grote strafzaken. In zekere zin heeft “terugrekenen” vanaf die² regelmatig voorkomende zeer grote partijen harddrugs tot op zekere hoogte een strafmatigend effect gehad. Bij “meer dan 20 kilo” wordt op dit moment in de (LOVS-)oriëntatiepunten voor straftoemeting de hoogste trede bereikt. In recente jaren zijn met regelmaat strafzaken berecht waarbij sprake was van vele honderden kilo’s en (veel) meer.³ Artikel 11b Opiumwet laat zich slecht voorstellen met alleen opzettelijk aanwezig hebben van harddrugs, maar is niet onmogelijk. Gelet op strafverhoging van artikel 10, aanhef en onder B en D, is het overigens goed voorstelbaar dat de maximale strafbedreiging voor 11b, lid 2, Opiumwet ten opzichte van het wetsvoorstel met 2 jaar verhoogd wordt tot 12 jaar. Juist zeer grootschalig werkende en corruptie bevorderende criminele samenwerkingsverbanden kunnen een dusdanige impact op de rechtsorde hebben dat er sprake is van een misdrijf dat de rechtsorde ernstig schokt. De toepassing van art 11b Opiumwet valt in de praktijk vaak samen met voltooide misdrijven van artikel 10, aanhef en onder A/B/D, Opiumwet, en/of de Wet wapens en munitie. Het is, los van de maximale strafbedreiging, in dergelijke zaken uiteraard de rechter⁴ die bepaalt of er in een bepaald geval ernstige bezwaren bestaan in die zin, dat een “zwaar” crimineel samenwerkingsverband actief is geweest. Als sprake is van meer dan een bewezen (afzonderlijk) overtreding van artikel 10, aanhef en onder B/D⁵ Opiumwet, of een meerdaadse samenloop met andere misdrijven (zoals bijvoorbeeld corruptiebepalingen en/of witwassen strafbaar gesteld in het Wetboek van Strafrecht en/of de Wet wapens en munitie), is het strafmaximum eveneens 16 jaar, en wel op grond van artikel. 57 Wetboek van Strafrecht.

¹ Waarbij de hoeveelheid uit artikel 1 van het Opiumwetbesluit ook aan heroverweging toe lijkt te zijn. De daar genoemde hoeveelheid van 500 gram is immers de (gedoogde) handelsvoorraad van een coffeeshop. Een forse ophoging, bijvoorbeeld naar 25 of 50 kilo hennep en/of 500 à 1000 planten (als totaal) ligt hier meer voor de hand.

² Met name in Rotterdam, waar niet zelden sprake is van partijen cocaïne van vele honderden kilo’s (met name) cocaïne en/of heroïne. Uitgaande van een criminele groothandelswaarde waarde van 25.000 euro/kilo gaat het daarbij dus geregeld om een partij cocaïne of heroïne met een waarde van vele tientallen miljoenen euro’s en meer.

³ Bij de concrete straftoemeting is de hoeveelheid uiteraard maar een van de factoren die de uiteindelijke strafmaat bepaalt. Aandeel in de feiten en de rol van de betreffende verdachte(n) in de feiten kunnen daarbij in strafverzwarende of juist strafmatigende zin duidelijk meewegen.

⁴ De rechter-commissaris en daarna de raadkamer.

⁵ En/of artikel 11b Opiumwet, zoals al eerder opgemerkt.

Een laatste opmerking van tekstuele aard:

pagina 8, 2^e regel van onder; het gaat om een verhoging met $1/3^e$ deel van het strafmaximum.
Niet om een “vermenigvuldiging met een derde”.

De Wetenschappelijke Commissie van de NVvR,

voorzitter